

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 191 (XXXV) — Nr. 1049

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 20 noiembrie 2023

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ORDONANȚE ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
102. — Ordonanță de urgență pentru completarea art. 21 din Legea nr. 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie	2
DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI	
477. — Decizie privind exercitarea, cu caracter temporar, de către doamna Ionela-Daniela Balaș a funcției publice vacante din categoria înalților funcționari publici de secretar general adjunct al Agenției Naționale pentru Achiziții Publice	3
478. — Decizie privind exercitarea, cu caracter temporar, de către doamna Gabriela Adina Hașegan-Mareș a funcției publice vacante din categoria înalților funcționari publici de secretar general al Agenției Române pentru Investiții și Comerț Exterior	3
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
5.498. — Ordin al ministrului educației privind acordarea acreditării pentru unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov	4–5
5.840. — Ordin al ministrului educației privind acordarea autorizației de funcționare provizorie pentru unitatea de învățământ preuniversitar de stat Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” din comuna Agapia, județul Neamț	5–6
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 66 din 9 octombrie 2023 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept).....	7–16

ORDONANȚE ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ

pentru completarea art. 21 din Legea nr. 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie

Având în vedere necesitatea asigurării respectării obligațiilor asumate de România prin Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență,

având în vedere recomandările formulate de Autoritatea de Audit, care în raportul întocmit ca urmare a misiunii de audit privind îndeplinirea satisfăcătoare a jaloanelor și a țintelor incluse în a treia cerere de plată pentru PNRR a recomandat Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse „amendarea proiectului de act normativ prin transpunerea în conținutul acestuia a prevederii referitoare la condiționarea mecanismului de plată de realizarea indicatorilor-cheie de performanță asociați obiectivelor de politică publică”,

ținând cont de necesitatea adoptării de urgență a dispozițiilor legale prin care să se completeze Legea nr. 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie, jalonul nr. 378 din Planul național de redresare și reziliență, care în forma actuală nu include condiționarea mecanismului de plată a fondurilor de realizarea indicatorilor-cheie de performanță asociați obiectivelor de politică publică,

luând în considerare orizontul de timp determinat, respectiv data-limită de depunere a cererii de plată nr. 3 în cadrul căreia este prevăzut jalonul nr. 378, astfel cum a fost asumat prin Planul național de redresare și reziliență al României, reforma 1, componenta 13,

în considerarea faptului că aceste elemente vizează interesul public general și constituie o situație extraordinară, a cărei reglementare nu poate fi amânată, pentru a evita riscul de pierdere a fondurilor externe nerambursabile alocate prin Planul național de redresare și reziliență al României, se impune adoptarea de măsuri imediate, pe calea ordonanței de urgență.

În temeiul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență.

Articol unic. — La articolul 21 din Legea nr. 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 484 din 31 mai 2023, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alin. (3), cu următorul cuprins:

„(3) Cota procentuală de finanțare a centrelor de zi licențiate, destinate prevenirii separării copilului de familie, organizate la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor, prevăzută la alin. (2),

se diminuează cu 25%, dacă pentru copiii cu domiciliul sau reședința în unitatea administrativ-teritorială în care funcționează centrul de zi, aflați în una dintre situațiile de vulnerabilitate prevăzute la art. 5, se stabilește o măsură de protecție specială conform prevederilor art. 62 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fără ca anterior aceștia să beneficieze de serviciile centrului de zi.”

PRIM-MINISTRU
ION-MARCEL CIOLACU

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,

Marian Neacșu

Ministrul familiei, tineretului și egalității de șanse,

Natalia-Elena Intotero

Ministrul investițiilor și proiectelor europene,

Adrian Căciu

Ministrul dezvoltării, lucrărilor publice și administrației,

Adrian-Ioan Veștea

Ministrul finanțelor,

Marcel-Ioan Boloș

București, 16 noiembrie 2023.

Nr. 102.

DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI**GUVERNUL ROMÂNIEI****PRIM-MINISTRUL****DECIZIE**

privind exercitarea, cu caracter temporar, de către doamna Ionela-Daniela Balaș a funcției publice vacante din categoria înalților funcționari publici de secretar general adjunct al Agenției Naționale pentru Achiziții Publice

Având în vedere propunerea Agenției Naționale pentru Achiziții Publice formulată prin Adresa nr. 9.132 din 27 octombrie 2023, înregistrată la Secretariatul General al Guvernului cu nr. 20/38.901/M.A. din 27 octombrie 2023, precum și Adresa Agenției Naționale a Funcționarilor Publici nr. 49.964/2023,

în temeiul art. 29, art. 394 alin. (2) lit. d), art. 397, art. 502 alin. (1) lit. f), art. 509 alin. (3) și al art. 530 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare,

prim-ministrul emite prezenta decizie.

Articol unic. — Începând cu data de 21 decembrie 2023, doamna Ionela-Daniela Balaș, consilier, clasa I, grad profesional superior la Serviciul resurse umane al Direcției generale economice din cadrul Agenției Naționale pentru Achiziții Publice,

exercită, cu caracter temporar, funcția publică vacantă din categoria înalților funcționari publici de secretar general adjunct al Agenției Naționale pentru Achiziții Publice pentru o perioadă de 6 luni.

PRIM-MINISTRU
ION-MARCEL CIOLACU

Contrasemnează:
Secretarul general al Guvernului,
Mircea Abrudean

București, 20 noiembrie 2023.
Nr. 477.

GUVERNUL ROMÂNIEI**PRIM-MINISTRUL****DECIZIE**

privind exercitarea, cu caracter temporar, de către doamna Gabriela Adina Hașegan-Mareș a funcției publice vacante din categoria înalților funcționari publici de secretar general al Agenției Române pentru Investiții și Comerț Exterior

Având în vedere Adresa Agenției Române pentru Investiții și Comerț Exterior nr. 664 din 7 noiembrie 2023, înregistrată la Cabinetul prim-ministrului cu nr. 5/8.820 din 9 noiembrie 2023, precum și Adresa Agenției Naționale a Funcționarilor Publici nr. 52.393, conexasă cu nr. 51.507/2023,

în temeiul art. 29, art. 394 alin. (2) lit. d), art. 397, art. 509 alin. (3) și al art. 530 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, al art. 4 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 147/2022 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Române pentru Investiții și Comerț Exterior, precum și pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2017 privind înființarea, organizarea și funcționarea agențiilor pentru întreprinderi mici și mijlocii, atragere de investiții și promovare a exportului, aprobată prin Legea nr. 73/2023, precum și al art. 4 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 153/2023 privind organizarea și funcționarea Agenției Române pentru Investiții și Comerț Exterior,

prim-ministrul emite prezenta decizie.

Articol unic. — Începând cu data intrării în vigoare a prezentei decizii, doamna Gabriela Adina Hașegan-Mareș, șef serviciu la Serviciul economic, administrativ și achiziții, exercită, cu caracter

temporar, funcția publică vacantă din categoria înalților funcționari publici de secretar general al Agenției Române pentru Investiții și Comerț Exterior pentru o perioadă de 6 luni.

PRIM-MINISTRU
ION-MARCEL CIOLACU

Contrasemnează:
p. Secretarul general al Guvernului,
Mihnea-Claudiu Drumea

București, 20 noiembrie 2023.
Nr. 478.

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL EDUCAȚIEI

ORDIN

privind acordarea acreditării pentru unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov

Având în vedere prevederile:

- art. 24 alin. (3) lit. c) și d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată cu modificări prin Legea nr. 87/2006, cu modificările și completările ulterioare;
- art. 11 lit. a), respectiv ale art. 15 lit. e) din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 155/2022 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar;
- Hotărârii Guvernului nr. 993/2020 privind aprobarea Metodologiei de evaluare instituțională în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a organizațiilor furnizoare de educație, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârii Guvernului nr. 994/2020 privind aprobarea standardelor de autorizare de funcționare provizorie și a standardelor de acreditare și de evaluare externă periodică în învățământul preuniversitar, cu modificările ulterioare;
- art. 1 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2018 privind drepturile elevilor școlarizați în unități de învățământ înființate în procesul de organizare a rețelei școlare și pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, precum și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației;
- art. II alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 23/2019 pentru completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, instituirea unor derogări și prorogarea unor termene, aprobată cu completări prin Legea nr. 230/2019;
- art. 14 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2020 privind luarea unor măsuri pentru buna funcționare a sistemului de învățământ, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 103/2020;
- art. IV din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 69/2022 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 și prorogarea unor termene, aprobată prin Legea nr. 356/2022;
- Ordinului ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 6.261/2011 privind acordarea autorizației de funcționare provizorie Asociației „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov pentru unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov;
- Hotărârii Consiliului Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar nr. 8 din 27.06.2023;
- Referatului de aprobare nr. 8.371 din 10.07.2023 privind acordarea acreditării pentru unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov, pentru nivelul de învățământ „preșcolar”, limba de predare „germană”, forma de învățământ „program prelungit”, în temeiul art. 13 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se acordă acreditarea pentru unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten”, cu sediul în str. Avram Iancu nr. 77, municipiul Brașov, județul Brașov, pentru nivelul de învățământ „preșcolar”, limba de predare „germană”, forma de învățământ „program prelungit”, începând cu anul școlar 2023—2024, conform anexei care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov, acreditată potrivit dispozițiilor art. 1, este persoană juridică de drept privat și de interes public, parte a sistemului național de învățământ, beneficiază de toate drepturile și are obligațiile prevăzute de lege.

Art. 3. — Personalul didactic și personalul nedidactic din unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov, angajat conform prevederilor legii, se preia la unitatea de învățământ preuniversitar particular acreditată Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov.

Art. 4. — Capacitatea maximă de școlarizare este de 8 formațiuni de studiu/1 schimb (maximum 8 formațiuni de studiu/schimbul 1).

Art. 5. — (1) Unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov, dispune de patrimoniu propriu, care nu poate fi înstrăinat sau diminuat și va fi utilizat numai în interesul învățământului.

(2) În cazul desființării, dizolvării sau lichidării, patrimoniul unității de învățământ preuniversitar particular acreditate Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov, revine fondatorilor.

Art. 6. — Unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov, este monitorizată și controlată periodic de către Ministerul Educației și Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar, în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Brașov, în vederea verificării respectării standardelor care au stat la baza acreditării.

Art. 7. — Unitatea de învățământ preuniversitar particular menționată la art. 1 are obligația de a solicita evaluarea externă

periodică în termen de maximum 5 ani de la obținerea acreditării, dar nu mai târziu de anul școlar 2027—2028.

Art. 8. — Asociația „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, în calitate de persoană juridică inițitoare, unitatea de învățământ preuniversitar particular Grădinița „Gretel Kindergarten” din municipiul Brașov, județul Brașov, Ministerul

Educației, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar, respectiv Inspectoratul Școlar Județean Brașov duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 9. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul educației,
Gigel Paraschiv,
secretar de stat

București, 18 august 2023.
Nr. 5.498.

ANEXĂ

Județul Brașov

Nr. crt.	Denumirea unității de învățământ	Nr. și data ordinului de ministru Hotărârea ARACIP de evaluare/data	Denumirea persoanei juridice inițitoare	Adresa unității de învățământ, tel./fax, e-mail	Nivelul de învățământ/ Nivelul de calificare	Profilul (pentru nivelul liceal) Domeniul (pentru nivelul postliceal)	Domeniul pregătirii de bază (pentru nivelul profesional și pentru nivelul liceal tehnologic)	Calificarea profesională (pentru nivelurile profesional, liceal tehnologic, vocațional, postliceal) Specializarea (pentru nivelul liceal teoretic)	Limba de predare	Forma de învățământ
1.	Grădinița „Gretel Kindergarten”	6.26/17.11.2011 16/23.05.2023	Asociația „Gretel Kindergarten”	Municipiul Brașov, str. Avram Iancu nr. 77, tel.: 0723/191119 gretelkindergarten@gmail.com	Preșcolar				Germană	PP
Capacitate maximă de școlarizare — 8 formațiuni de studiu/1 schimb (maximum 8 formațiuni de studiu/schimbul 1)										

MINISTERUL EDUCAȚIEI

ORDIN

privind acordarea autorizației de funcționare provizorie pentru unitatea de învățământ preuniversitar de stat Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” din comuna Agapia, județul Neamț

Având în vedere prevederile:

— art. 24 alin. (3) lit. c) și d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată cu modificări prin Legea nr. 87/2006, cu modificările și completările ulterioare;

— art. 11 lit. a), respectiv ale art. 15 lit. e) din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 155/2022 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar;

— Hotărârii Guvernului nr. 993/2020 privind aprobarea Metodologiei de evaluare instituțională în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a organizațiilor furnizoare de educație, cu modificările și completările ulterioare;

— Hotărârii Guvernului nr. 994/2020 privind aprobarea standardelor de autorizare de funcționare provizorie și a standardelor de acreditare și de evaluare externă periodică în învățământul preuniversitar, cu modificările ulterioare;

— Hotărârii Consiliului Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar nr. 10 din 18.07.2023;

— Referatului de aprobare nr. 8.910 din 26.07.2023 a proiectului de ordin al ministrului educației privind acordarea autorizației de funcționare provizorie unității de învățământ preuniversitar de stat Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” din comuna Agapia, județul Neamț, pentru Grădinița Agapia din comuna Agapia, județul Neamț, structură arondată unității de învățământ pentru nivelul de învățământ „preșcolar”, limba de predare „română”, forma de învățământ „program prelungit”,

în temeiul art. 13 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației emite prezentul ordin.

Art. 1. — (1) Se acordă autorizația de funcționare provizorie unității de învățământ preuniversitar de stat Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” din comuna Agapia, str. Sf. Neculai nr. 1, județul Neamț, pentru nivelul de învățământ „preșcolar”, limba de predare „română”, forma de învățământ „program prelungit”, începând cu anul școlar 2023—2024, conform anexei care face parte integrantă din prezentul ordin.

(2) Formațiunile de studiu de nivel „preșcolar”, limba de predare și forma de învățământ prevăzute la alin. (1) se școlarizează în cadrul Grădiniței Agapia din comuna Agapia, cu sediul în str. Sf. Neculai nr. 2, județul Neamț, structură arondată Liceului Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva”.

Art. 2. — Autorizația de funcționare provizorie conferă unității de învățământ preuniversitar de stat Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” din comuna Agapia, județul Neamț, pentru structura Grădinița Agapia din comuna Agapia, județul Neamț, calitatea de furnizor de educație, respectiv dreptul de organizare și desfășurare a procesului de învățământ pentru nivelul de învățământ „preșcolar”, limba de predare și forma de învățământ menționate la art. 1.

Art. 3. — (1) Unitatea de învățământ preuniversitar de stat Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” din comuna Agapia, județul Neamț, are următoarele obligații:

a) de a angaja personal didactic și nedidactic pentru formațiunile de studiu școlarizate conform art. 1, cu respectarea prevederilor Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, precum și a tuturor celorlalte reglementări legale în vigoare;

b) de a solicita acreditarea în termen de maximum trei ani de la absolvirea primei promoții, conform prevederilor legale în

vigoare, pentru nivelul de învățământ „preșcolar”, limba de predare „română” și forma de învățământ „program prelungit”, dar nu mai târziu de anul școlar 2028—2029;

c) de a întocmi și înainta Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar raportul anual de evaluare internă a calității, până cel mai târziu la data de 15 octombrie a fiecărui an (<https://calitate.aracip.eu>).

(2) Proprietarul imobilului de la adresa menționată, în care se desfășoară activitățile de învățământ, are obligația de a asigura condițiile de funcționare, inclusiv obținerea și menținerea autorizației sanitare și a autorizației de securitate la incendiu.

(3) Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar, în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Neamț, va monitoriza punerea în aplicare a prevederilor prezentului ordin.

Art. 4. — Unitatea de învățământ preuniversitar de stat Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” din comuna Agapia, județul Neamț, este monitorizată și controlată periodic de Ministerul Educației, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar și de Inspectoratul Școlar Județean Neamț, în vederea verificării respectării standardelor care au stat la baza acordării autorizației de funcționare provizorie.

Art. 5. — Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” din comuna Agapia, județul Neamț, Ministerul Educației, Inspectoratul Școlar Județean Neamț și Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 6. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul educației,
Gigel Paraschiv,
secretar de stat

București, 29 august 2023.
Nr. 5.840.

Județul Neamț

ANEXĂ

Nr. crt.	Denumirea unității de învățământ	Nr. solicitare autorizare/data	Hotărârea ARACIP de evaluare/data	Denumirea persoanei juridice inițiatoare	Adresa unității de învățământ, tel./fax, e-mail	Nivelul de învățământ/ Nivelul de calificare	Profilul (pentru nivelul liceal) Domeniul (pentru nivelul postliceal)	Domeniul pregătirii de bază (pentru nivelul profesional și pentru nivelul liceal tehnologic)	Calificarea profesională (pentru nivelurile profesional, liceal tehnologic, vocațional, postliceal) Specializarea (pentru nivelul liceal teoretic)	Limba de predare	Forma de învățământ	Nr. de clase solicitate
1.	Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” (pentru structura Grădinița Agapia)	2.815/3.05.2022	H3/3.06.2022		Comuna Agapia, str. Sf. Neculai nr. 1, str. Sf. Neculai nr. 2 (sediul nivel preșcolar), tel.: 0758/322820, semagapia@yahoo.com	Preșcolar				Română	PP	1
Capacitate maximă de școlarizare: 45 de formațiuni de studiu/2 schimburi (maximum 24 de formațiuni de studiu/schimbul 1 și maximum 21 de formațiuni de studiu/schimbul 2)												

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 66**din 9 octombrie 2023**

Dosar nr. 1.616/1/2023

Ionel Barbă	— președintele delegat al Secției de contencios administrativ și fiscal — președintele completului
Veronica Dumitrache	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Andreea Marchidan	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Doina Vișan	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Lucian Cătălin Mihai Zamfir	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Luiza Maria Păun	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Maria Ilie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gheza Attila Farmathy	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Mihaela Voinescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ștefania Dragoie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ionel Florea	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Decebal Constantin Vlad	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Alina Pohrib	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept este legal constituit, conform dispozițiilor art. 520 alin. (6) din Codul de procedură civilă și ale art. 34 alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20 din 14 martie 2023 (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de domnul judecător Ionel Barbă, președintele delegat al Secției de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna Elena-Mădălina Ivănescu, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 36 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, în Dosarul nr. 20.776/3/2021.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, ce a fost comunicat părților, conform dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă; părțile nu au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

6. De asemenea, referă asupra faptului că au fost transmise de către instanțele naționale hotărâri judecătorești pronunțate în materia ce face obiectul sesizării și opinii teoretice exprimate de judecători, iar Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

7. În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

8. Prin Încheierea din 2 martie 2023, pronunțată în Dosarul nr. 20.776/3/2021, Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a dispus, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, prin care să se dea o rezolvare de principiu cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dacă prevederile art. 13 și ale art. 40 pct. 2 din Tratatul din 2002 dintre România și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile ratificat prin Legea nr. 3/2005 sunt aplicabile ca ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul Autorității Naționale pentru Cetățenie, procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ [în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență nr. 82/2021 pentru completarea Legii cetățeniei române nr. 21/1991, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 731 din 26 iulie 2021 (Ordonanța de urgență nr. 82/2021)]?

II. Expunerea succintă a procesului. Obiectul investirii instanței care a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile. Stadiul procesual în care se află pricina

9. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal cu nr. 20.776/3/2021, reclamantul A.B. a solicitat în contradictoriu cu pârâta Autoritatea Națională pentru Cetățenie (A.N.C.) ca, prin hotărârea ce se va pronunța, să se dispună anularea Ordinului nr. xxx din 17.06.2021, reanalizarea dosarului

administrativ și obligarea părții la emiterea, în cel mult 30 de zile de la data soluționării cauzei, a unui ordin de acordare a cetățeniei române.

10. Prin Sentința civilă nr. 641 din 9 februarie 2022, Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal a admis în parte cererea formulată de reclamantul A.B., a anulat Ordinul nr. xxx din 17.06.2021, a obligat pârâta să soluționeze pe fond cererea reclamantului de redobândire a cetățeniei române și să achite reclamantului suma de 50 lei cu titlu de cheltuieli de judecată reprezentând taxe judiciare.

11. În motivare, instanța de fond a reținut că, în raport cu data emiterii adresei (prin care i s-au solicitat reclamantului actele de stare civilă apostilate și certificatul de cazier judiciar), potrivit principiului *tempus regit actum*, nu este necesar ca actele solicitate să fie apostilate, deoarece actele de stare civilă solicitate sunt emise de autorități ucrainene, iar prin Tratatul dintre România și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile, semnat la București la 30 ianuarie 2002, ratificat prin Legea nr. 3/2005 (*Tratatul dintre România și Ucraina sau Tratatul*), a fost stabilită scutirea de supralegalizare sau orice altă formalitate, așadar inclusiv de apostilare.

12. Tribunalul a apreciat că din dispozițiile tratatului mai sus menționat rezultă cu suficientă claritate că scutirea de supralegalizare/apostilare privește toate actele oficiale ale unui stat membru, domeniul de aplicabilitate a Tratatului din 2002 dintre România și Ucraina nefiind limitat la cauzele civile, fiind menționate în acest sens dispozițiile art. 13 alin. (1) și (2) și ale art. 40 alin. (2) din Tratat.

13. Instanța de fond a reținut că art. 13 alin. (2) din Tratat, spre deosebire de alin. (1) al aceluiași articol, face vorbire despre „actele care pe teritoriul unei părți contractante se consideră ca fiind acte oficiale”, și nu doar despre actele judiciare ale uneia dintre părțile contractante.

14. Potrivit sentinței recurate, „hotărârile instituțiilor care înregistrează actele de stare civilă”, avute în vedere de art. 40 alin. (2) din Tratat, sunt tocmai înregistrările actelor și faptelor de stare civilă realizate de autoritățile administrative competente în registrele de stare civilă, făcându-se referire la prevederile art. 3 din Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, adoptată la Haga la 5 octombrie 1961 (*Convenția de la Haga sau Convenția*), la care România a aderat prin Ordonanța Guvernului nr. 66/1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 408 din 26 august 1999 (*Ordonanța Guvernului nr. 66/1999*).

15. Împotriva acestei sentințe a declarat recurs pârâta A.N.C., întemeiat pe prevederile art. 488 alin. (1) pct. 8 din Codul procedură civilă, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii recurate și, în rejudecare, respingerea în integralitate a cererii de chemare în judecată.

16. În motivarea recursului a fost invocată greșita aplicare a normelor de drept material privind aplicabilitatea Tratatului, susținându-se că acest tratat ar fi aplicabil doar „procedurilor specifice activităților procesuale”, nu și procedurilor administrative, cum este cea desfășurată în fața A.N.C.

17. Pârâta A.N.C. a susținut că doar în contextul transmiterii documentelor oficiale între autoritățile judiciare ar fi aplicabil argumentul instanței de fond privind valabilitatea pe teritoriul celeilalte părți contractante, fără nicio legalizare, a actelor care emană de la autoritățile competente sau de la alte instituții ale uneia dintre părțile contractante și că această situație ar reflecta prezumția autenticității unui document oficial transmis prin intermediul unei instituții publice centrale, precum ministerele justiției aparținând părților contractante, care ar fi incomparabil mai ridicată în contrast cu transmiterea unor documente de către persoane private.

III. Normele de drept ce formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile

18. Tratatul dintre România și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile, semnat la București la 30 ianuarie 2002, ratificat prin Legea nr. 3/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 183 din 3 martie 2005 (*Legea nr. 3/2005*), și anume:

— **Articolul 13 — Valabilitatea documentelor:**

„1. Documentele care au fost întocmite sau certificate de instituțiile judiciare ale uneia dintre părțile contractante, prevăzute cu sigiliul și semnătura persoanei competente, au valabilitate pe teritoriul celeilalte părți contractante fără nicio altă legalizare. Aceasta se referă, de asemenea, la copile și traducerile care sunt legalizate de instituțiile competente.

2. Actele care pe teritoriul unei părți contractante se consideră ca fiind acte oficiale sunt socotite și pe teritoriul celeilalte părți contractante ca având forța probatorie a actelor oficiale.”;

— **Articolul 40 — Obiectul recunoașterii și executării:**

„(...) 2. Pe teritoriul părților contractante se recunosc, de asemenea, fără o procedură specială, hotărârile instituțiilor de tutelă și curatelă, instituțiilor care înregistrează actele de stare civilă și altor instituții competente în cauzele civile, care prin caracterul lor nu trebuie executate”.

19. În încheierea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost indicate drept relevante pentru soluționarea prezentei sesizări și dispozițiile art. 1 alin. (1), art. 2, art. 3 din Convenția de la Haga; ale art. 11 alin. (1) și (2) din Constituția României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003 (*Constituția României*); art. 31 alin. (1) și (2) din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 23 din 12 ianuarie 2004 (*Legea nr. 590/2003*), respectiv:

— **art. 1 alin. (1), art. 2 și art. 3 din Convenția de la Haga:**

ARTICOLUL 1

„Prezenta convenție se aplică actelor oficiale care au fost întocmite pe teritoriul unui stat contractant și care urmează să fie prezentate pe teritoriul unui alt stat contractant.

Sunt considerate acte oficiale, în sensul prezentei convenții:

a) documentele care emană de la o autoritate sau de la un funcționar al unei jurisdicții a statului, inclusiv cele care emană de la ministerul public, de la un grefier sau de la un executor judecătoresc;

b) documentele administrative;

c) actele notariale;

d) declarațiile oficiale, cum ar fi: cele privind mențiuni de înregistrare, viza de investire cu dată certă și legalizări de semnătură, depuse pe un act sub semnătură privată. (...).

ARTICOLUL 2

Fiecare stat contractant scutește de supralegalizare actele căror li se aplică această convenție și care urmează să fie prezentate pe teritoriul său. Supralegalizarea, în sensul prezentei convenții, are în vedere numai formalitatea prin care agenții diplomatici sau consulari ai țării pe teritoriul căreia actul urmează să fie prezentat atestă veracitatea semnăturii, calitatea în care a acționat semnatarul actului sau, după caz, identitatea sigiliului și a ștampilei de pe acest act.

ARTICOLUL 3

Singura formalitate care ar putea fi cerută pentru a atesta veracitatea semnăturii, calitatea în care a acționat semnatarul actului sau, după caz, identitatea sigiliului sau a ștampilei de pe acest act este aplicarea apostilei definite la art. 4, eliberată de către autoritatea competentă a statului din care emană documentul.

Totuși formalitatea menționată în alineatul precedent nu poate fi cerută atunci când fie legile, regulamentele sau uzanțele în vigoare în statul în care actul urmează să fie prezentat, fie o înțelegere între două sau mai multe state contractante o înlătură, o simplifică sau scutește actul de supralegalizare.”;

— **art. 11 alin. (1) și (2) din Constituția României, republicată:**

„(1) Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce îi revin din tratatele la care este parte.

(2) *Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern. (...);*

— **art. 31 alin. (1) și (2) din Legea nr. 590/2003:**

„**Art. 31.** — (1) *Obligațiile prevăzute de tratatele în vigoare se execută întocmai și cu bună-credință.*

(2) *Aplicarea și respectarea dispozițiilor tratatelor în vigoare reprezintă o obligație pentru toate autoritățile statului român, inclusiv autoritatea judecătorească, precum și pentru persoanele fizice și juridice române sau aflate pe teritoriul României. (...).*

IV. Punctul de vedere al părților

20. Părțile nu și-au exprimat punctul de vedere cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul prezentului dosar, deși instanța de trimitere a dispus citarea acestora cu mențiunea de a formula un punct de vedere cu privire la această sesizare.

V. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea

A. Cu privire la admisibilitatea sesizării

21. Instanța de trimitere a apreciat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, față de considerentele redade în continuare.

22. Completul de judecată care formulează sesizarea este investit cu soluționarea unui recurs, urmând să se pronunțe în ultimă instanță; de modul de lămurire a chestiunilor de drept ce fac obiectul sesizării, și care sunt noi, depinde soluționarea pe fond a cauzei de față; asupra acestei chestiuni de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

23. Dispozițiile în legătură cu care se solicită pronunțarea unei hotărâri potrivit art. 519 din Codul de procedură civilă au primit interpretări diametral opuse, prin hotărâri definitive, din partea instanțelor de judecată investite cu cauze similare, având ca obiect contestație împotriva ordinului de respingere a cererii de (re)dobândire a cetățeniei române formulate în baza art. 11 din Legea cetățeniei române nr. 21/1991, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 576 din 13 august 2010, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 21/1991*), acțiuni ce intră în competența de soluționare exclusivă, în fond, a Secției de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului București și, în recurs, în competența Secțiilor de contencios administrativ și fiscal ale Curții de Apel București, potrivit art. 19 alin. (4) din *Legea nr. 21/1991*.

24. Problematika aplicabilității și interpretării prevederilor art. 13 și ale art. 40 alin. (2) din Tratatul dintre România și Ucraina apare în cadrul procedurii prevăzute de art. 11 din *Legea nr. 21/1991*.

B. Cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării

25. Instanța de trimitere apreciază că analiza dispozițiilor din Tratat supuse interpretării trebuie realizată în cadrul creat de Convenția de la Haga [art. 1 alin. (1), art. 2, art. 3], dar și de dispozițiile art. 11 alin. (1) și (2) din Constituția României și de cele ale art. 31 alin. (1) și (2) din *Legea nr. 590/2003*, reținând că, potrivit art. 3 din Convenția de la Haga, formalitatea apostilării actelor oficiale nu poate fi cerută în situația în care există o înțelegere între două sau mai multe state contractante care „o înlătură, o simplifică sau scutește actul de supralegalizare”, precum și faptul că, potrivit art. 31 din *Legea nr. 590/2003*, aplicarea și respectarea dispozițiilor tratatelor internaționale sunt o obligație care se impune nu doar instanțelor de judecată, ci și tuturor autorităților statului român.

26. Dispozițiile art. 1 din Tratat stabilesc regula potrivit căreia actele emise de instituțiile competente din cele două țări sunt valabile pe teritoriul celeilalte părți contractante fără vreo altă legalizare.

27. Autoritatea pârâtă din dosarul în care a fost formulată sesizarea a susținut că nu i-ar fi incidente și că nu ar avea obligația respectării prevederilor Tratatului, cu motivarea, acceptată de o parte a instanțelor de judecată prin hotărâri definitive, că aceste prevederi ar fi aplicabile doar instanțelor de judecată în rezolvarea cauzelor civile, nu și autorităților administrative, cum este și pârâta, cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie.

28. Art. I din Tratat precizează sfera de recunoaștere a actelor oficiale emise de autoritățile competente ale celor două țări semnatare, aceasta fiind „*teritoriul celeilalte părți contractante*”, concluzia care ar rezulta fiind aceea că actele oficiale ce emană de la autoritățile competente din Ucraina sunt recunoscute pe teritoriul României, fără a se face distincția invocată de autoritatea pârâtă între autorități administrative și judiciare.

29. Această interpretare, precizează instanța de trimitere, pare să fie susținută și de art. 1 alin. (2) din Tratat, care nu limitează sfera autorităților competente doar la instanțele judecătorești și la parchete, ci o definește extensiv, fiind incluși notarii publici din România și notariatele din Ucraina (aceștia din urmă în cadrul instituțiilor judiciare), precum și „*altor instituții ale celeilalte părți contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile*”.

30. Mai mult, art. 1 alin. (3) din Tratat include explicit în categoria „*cauze civile*” și cauzele familiale și cauzele comerciale.

31. Se reține că cetățenia unei persoane este unul din elementele care alcătuiesc statutul juridic civil al unei persoane, alături de capacitatea juridică și starea civilă a persoanei.

32. Cu ocazia soluționării cererii de (re)dobândire a cetățeniei române potrivit art. 11 din *Legea nr. 21/1991*, A.N.C. analizează acte de stare civilă (certIFICATE de naștere, certificate de căsătorie, certificate de deces) în vederea determinării unor legături de descendență între petenți, solicitanți ai cetățeniei române conform art. 11 din *Legea nr. 21/1991*, și antecesorii acestora, foști cetățeni români care au pierdut cetățenia română din motive neimputabile lor sau cărora această cetățenie le-a fost ridicată fără voia lor.

33. Având în vedere faptul că stabilirea aspectelor învederate la paragraful anterior intră în sfera de reglementare a dreptului civil, respectiv a dreptului familiei, s-ar putea considera că A.N.C. face parte din categoria „*altor instituții ale celeilalte părți contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile*”, prevăzută de art. 1 alin. (2) din Tratat, teză contestată, însă, așa cum s-a arătat mai sus, de autoritatea pârâtă și de o parte a instanțelor de judecată.

34. Or, în situația în care A.N.C. ar face parte din categoria „*altor instituții ale celeilalte părți contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile*” prevăzută de art. 1 alin. (2) din Tratat, concluzia care ar decurge ar fi aceea a aplicabilității prevederilor art. 13 din același Tratat, ce prevăd valabilitatea, fără nicio altă legalizare (respectiv fără apostilare) a actelor întocmite sau certificate de instituțiile judiciare prevăzute cu sigiliul și semnătura persoanei competente, a copiilor și traducerilor legalizate de instituțiile competente, precum și a dispozițiilor care conferă actelor oficiale întocmite pe teritoriul uneia din părțile contractante forța probatorie a actelor oficiale, pe teritoriul român, inclusiv în fața autorității administrative pârâte, respectiv a Comisiei pentru cetățenie din cadrul A.N.C.

35. Această concluzie ar decurge cu atât mai mult cu cât procedura desfășurată în fața comisiei sus-menționate, cu ocazia soluționării cererilor formulate în baza art. 11 din Legea nr. 21/1991, este finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ.

36. Or, în contextul în care în fața instanțelor judecătorești sunt valabile, fără vreo altă certificare (apostilare n.r.), conform art. 1 alin. (2) art. 13, art. 40 alin. (2) din Tratat, „*hotărârile instituțiilor de tutelă și curatelă, instituțiilor care înregistrează actele de stare civilă și altor instituții competente în cauzele civile, care prin caracterul lor nu trebuie executate*”, concluzia care s-ar impune ar fi aceea că, și cu ocazia procedurii administrative ce a ocazionat emiterea actului administrativ contestat în fața instanțelor judecătorești, ar fi incidentă aceeași regulă.

VI. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

A. Jurisprudență comunicată de curțile de apel

37. Față de dispozițiile art. 19 alin. (4) din Legea nr. 21/1991, cu excepția Curții de Apel București, toate celelalte curți de apel au comunicat faptul că, în raza lor teritorială de competență, nu a fost identificată jurisprudență cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării. Astfel, analiza jurisprudenței va avea în vedere hotărârile comunicate de instanțele competente potrivit legii.

38. Într-o **orientare jurisprudențială** s-a apreciat că, *în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021, prevederile art. 13 și art. 40 alin. (2) din Tratatul dintre România și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile ratificat prin Legea nr. 3/2005 sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C., procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ.*

39. Această orientare jurisprudențială se regăsește în cadrul unui număr de șase hotărâri judecătorești definitive. În același sens au fost exprimate și *puncte de vedere teoretice, nesuținute de practică judiciară*, de către alte patru instanțe judecătorești (o curte de apel și trei tribunale).

40. În susținerea acestei orientări jurisprudențiale au fost expuse argumentele de mai jos.

41. Din dispozițiile art. 12 ale Tratatului dintre Republica Populară Română și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste privind acordarea asistenței juridice în cauzele civile, familiale și penale din 3.04.1958 (*Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S.*), aprobat prin Decretul nr. 334/1958 privind ratificarea tratatului dintre Republica Populară Română și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste privind acordarea asistenței juridice în cauzele civile, familiale și penale, precum și din art. 13 din Tratatul dintre România și Ucraina rezultă că actele de stare civilă prezentate de intimata-reclamantă nu trebuie apostilate, cele două tratate internaționale, obligatorii pentru statul român, prevăzând că actele care au fost întocmite sau certificate de instituțiile juridice sau de către o persoană oficială (traducător, oficial, expert etc.) pe teritoriul uneia dintre părțile contractante, în limitele competenței lor, în forma stabilită de legile în vigoare și prevăzute cu sigiliul oficial, sunt valabile pe teritoriul celeilalte părți contractante fără vreo altă certificare. Prin urmare, solicitarea A.N.C. de prezentare a documentelor apostilate nu are suport legal.

42. Aplicarea prevederilor mai sus-menționate se impune, totodată, potrivit art. 11 alin. (1) și (2) din Constituția României, ce reglementează relația dintre dreptul internațional și dreptul intern.

43. În contextul în care, în fața instanțelor judecătorești, sunt valabile, fără vreo altă certificare/apostilare, conform art. 1 alin. (2), art. 13, art. 40 alin. (2) din Tratatul dintre România și Ucraina și

art. 12 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. din 1958, hotărârile instituțiilor de tutelă și curatelă, instituțiilor care înregistrează actele de stare civilă și altor instituții competente în cauzele civile, care, prin caracterul lor, nu trebuie executate, se impune interpretarea potrivit căreia, și cu ocazia procedurii administrative ce a ocazionat emiterea actului administrativ contestat în fața instanțelor judecătorești, ar fi incidentă aceeași regulă.

44. A.N.C. intră în categoria „*altor instituții ale celeilalte Părți Contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile, familiale*” prevăzute de tratatele mai sus-menționate.

45. Pe de altă parte, s-a arătat că „*Dispozițiile legale*” în vigoare, prin raportare la art. 3 alin. (2) din Convenția de la Haga, sunt reprezentate de prevederile Legii nr. 3/2005 de ratificare a Tratatului dintre România și Ucraina. Iar, potrivit art. 13 din Tratat, cu denumirea marginală „*Valabilitatea documentelor*”, documentele care au fost întocmite sau certificate de instituțiile juridice ale uneia dintre părțile contractante, prevăzute cu sigiliul și semnătura persoanei competente, au valabilitate pe teritoriul celeilalte părți contractante, fără nicio altă legalizare. Acestea se referă, de asemenea, la copiile și traducerea care sunt legalizate de instituțiile competente. Actele care pe teritoriul unei părți contractante sunt considerate ca fiind acte oficiale sunt socotite și pe teritoriul celeilalte părți contractante ca având forța probatorie a actelor oficiale.

46. Din aceste considerente rezultă că dispozițiile Legii nr. 3/2005 de ratificare a Tratatului dintre România și Ucraina, în mod special cele ale art. 13 alin. (2) din Tratat, ar fi aplicabile.

47. Într-o **altă orientare jurisprudențială** s-a apreciat că, în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021, *prevederile art. 13 și art. 40 alin. (2) din Tratatul dintre România și Ucraina nu sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C., procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ.*

48. Această orientare jurisprudențială se regăsește la nivelul a șapte hotărâri judecătorești definitive. În același sens a fost exprimat și *punctul de vedere teoretic, nesuținut de practică judiciară*, al uneia dintre curțile de apel.

49. În susținerea acestei orientări jurisprudențiale au fost expuse considerentele de mai jos.

50. Chiar dacă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2021 a prevăzut expres condiția apostilării ulterioare emiterii actului contestat în cauză, nu era exclusă o astfel de cerință anterior consacrării ei legislative exprese. Astfel, chiar în absența Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021, din cuprinsul Tratatului dintre România și Ucraina (art. 1—3), rezultă că acesta vizează îndeplinirea unor activități procesuale, aplicându-se în cauzele civile și penale, nu și în proceduri administrative extrajudiciare derulate în fața unei instituții publice precum este A.N.C.

51. Raporturile juridice care stau la baza emiterii ordinului președintelui A.N.C. sunt raporturi de drept administrativ, iar nu raporturi juridice civile. Faptul că cetățenia ține de statutul civil al persoanei nu face ca raporturile juridice și operațiunile administrative care stau la baza emiterii actului administrativ de dobândire a cetățeniei române, la cerere, să fie considerate acte de drept civil, iar A.N.C. să intre în categoria „*altor instituții ale celeilalte părți contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile, familiale și penale (...)*”, prevăzute de art. 1 alin. (2) din Tratatul dintre România și Ucraina.

52. Mai mult, tratatul menționat nu cuprinde nicio dispoziție cu privire la posibilitatea acordării asistenței juridice în domeniul dobândirii sau redobândirii cetățeniei, întrucât dobândirea cetățeniei la cerere ține de domeniul dreptului public și nu constituie o „*cauză civilă*”, în sensul prevederilor art. 1 și 2 din Tratat.

53. Dispozițiile Tratatului dintre România și Ucraina privesc, în mod special, cooperarea directă dintre două autorități publice. Art. 13 alin. (2) din Tratat, cu referire la forța probantă a înscrisurilor, nu este aplicabil în situația depunerii înscrisurilor de către petent. Din această perspectivă, A.N.C. poate solicita petenților completarea dosarului administrativ cu înscrisuri doveditoare, cu parcurgerea procedurii apostilării, în condițiile Legii nr. 21/1991, astfel cum a fost modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2021, cu indicarea elementelor care „nasc îndoiele cu privire la autenticitatea actelor care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau, după caz, redobândirea cetățeniei române”.

54. În argumentarea acestei orientări jurisprudențiale, în cadrul unora dintre deciziile de speță indicate, a fost invocat inclusiv punctul de vedere emis de Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de instituție competentă să interpreteze tratatele.

55. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat faptul că, la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil, nu se verifică, la momentul respectiv, practică judiciară, în vederea promovării unui recurs în interesul legii cu privire la problema de drept ce formează obiectul sesizării.

B. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii judiciare

56. Nu au fost identificate decizii relevante cu privire la problema de drept ce face obiectul întrebării preliminare.

VII. Jurisprudența Curții Constituționale a României

57. În jurisprudența Curții Constituționale a României nu au fost identificate repere relevante cu privire la chestiunea de drept pusă în discuție.

VIII. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene

58. În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene nu au fost identificate repere relevante cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

59. Prin raportul întocmit asupra chestiunii de drept, judecătorul-raportor a apreciat că prevederile art. 13 și art. 40 alin. (2) din Tratatul dintre România și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile, semnat la București la 30 ianuarie 2002, ratificat prin Legea nr. 3/2005, nu sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C., procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ (în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021).

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

X.1. Asupra admisibilității sesizării

60. Analizând, cu prioritate, îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, se reține că sesizarea este admisibilă, pentru considerentele arătate în continuare.

61. Potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, „Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.”

62. Din cuprinsul acestor dispoziții și al jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție rezultă următoarele condiții cumulative de admisibilitate:

— existența unei cauze aflate în curs de judecată;

— cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit să soluționeze cauza;

— instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță;

— existența unei chestiuni de drept veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei aflate în curs de judecată;

— chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită să fie nouă;

— asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

63. Înalta Curte constată că în cauză sunt îndeplinite primele trei și a șasea dintre condițiile de admisibilitate, întrucât sesizarea a fost formulată în cadrul unui litigiu aflat pe rolul Secției a VIII-a contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București, care este investită în ultimă instanță cu soluționarea recursului, hotărârea ce urmează a fi pronunțată fiind definitivă potrivit art. 634 alin. (1) pct. 5 din Codul de procedură civilă raportat la art. 19 alin. (4) din Legea nr. 21/1991, iar, asupra chestiunii de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

64. În ceea ce privește a patra condiție de admisibilitate, subsumat acesteia, în componenta sa referitoare la existența unei chestiuni de drept veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, se apreciază că este îndeplinită, pentru considerentele ce vor fi expuse în continuare.

65. Referitor la cerința existenței unei „chestiuni de drept veritabile”, în jurisprudența Înaltei Curți s-au reținut următoarele:

a) chestiunea de drept care necesită cu pregnanță a fi lămurită prezintă o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecății (*Decizia nr. 24 din 29 iunie 2015*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 820 din 4 noiembrie 2015; *Decizia nr. 6 din 30 ianuarie 2017*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 24 februarie 2017; *Decizia nr. 10 din 4 aprilie 2016*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 393 din 23 mai 2016; *Decizia nr. 62 din 18 septembrie 2017*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 797 din 9 octombrie 2017; *Decizia nr. 18 din 5 martie 2018*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 337 din 17 aprilie 2018; *Decizia nr. 34 din 24 mai 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 671 din 7 iulie 2021, paragraful 59; *Decizia nr. 45 din 7 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 735 din 27 iulie 2021, paragraful 46; *Decizia nr. 50 din 14 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 844 din 3 septembrie 2021, paragraful 41; *Decizia nr. 74 din 18 octombrie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1174 din 13 decembrie 2021, paragraful 42);

b) chestiunea de drept supusă dezlegării trebuie să fie o chestiune care ridică serioase dificultăți de interpretare a unor dispoziții legale imperfecte, lacunare ori contradictorii, iar nu realizarea unor operațiuni de interpretare și de aplicare a unui text de lege în raport cu circumstanțele particulare ce caracterizează fiecare litigiu ori existența unor simple obstacole care ar putea fi înlăturate printr-o reflexie mai aprofundată a judecătorului cauzei (*Decizia nr. 9 din 20 februarie 2017*,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 246 din 10 aprilie 2017, paragraful 62 și 65; *Decizia nr. 62 din 24 septembrie 2018*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 912 din 30 octombrie 2018, paragraful 37; *Decizia nr. 34 din 24 mai 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 671 din 7 iulie 2021, paragraful 61; *Decizia nr. 45 din 7 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 735 din 27 iulie 2021, paragraful 37);

c) pentru a ne afla în prezența unei veritabile chestiuni de drept, caracterul complex sau, după caz, precar al reglementării, de natură a conduce, în final, la interpretări diferite, precum și dificultatea completului în a-și însuși o anumită interpretare trebuie să fie reflectate în încheierea de sesizare, care trebuie să fie motivată, aptă să releve reflecția asupra diferitelor variante de interpretare posibile, cu argumentele aferente, și de o manieră în care să se întrevadă explicit pragul de dificultate al întrebării și în ce măsură acesta depășește obligația ordinară a instanței de a interpreta și aplica legea în cadrul soluționării unui litigiu, întrucât simpla dilemă cu privire la sensul unei norme de drept nu poate constitui temei pentru declanșarea mecanismului hotărârii prelabile (*Decizia nr. 2 din 22 ianuarie 2018*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178 din 26 februarie 2018, paragraful 42; *Decizia nr. 62 din 24 septembrie 2018*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 912 din 30 octombrie 2018, paragraful 38, 39 și 41; *Decizia nr. 32 din 30 martie 2020*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553 din 26 iunie 2020, paragraful 50; *Decizia nr. 45 din 7 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 735 din 27 iulie 2021, paragraful 37; *Decizia nr. 50 din 14 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 844 din 3 septembrie 2021, paragraful 41; *Decizia nr. 74 din 18 octombrie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1174 din 13 decembrie 2021, paragraful 42). Sub acest aspect s-a reținut că, în procedura hotărârii prelabile, Înalta Curte de Casație și Justiție nu se substituie atributului fundamental al instanțelor, de interpretare și aplicare a legii, ci se limitează la a facilita judecătorului eliminarea ambiguităților ori a dificultăților unor texte de lege (*Decizia nr. 45 din 7 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 735 din 27 iulie 2021, paragraful 46).

66. Chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită prezintă un anumit grad de dificultate, hotărârile judecătorești și punctele de vedere exprimate de instanțe fiind diferite în legătură cu aplicabilitatea prevederilor art. 13 și art. 40 alin. (2) din Tratatul dintre România și Ucraina cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C., procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ (în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021).

67. Este necontestat faptul că problema de drept ce formează obiectul prezentei sesizări este susceptibilă de interpretări diferite și poate genera divergente de jurisprudență, iar „rolul unei instanțe supreme este tocmai să regleze aceste contradicții de jurisprudență” (CEDO, Hotărârea din 6 decembrie 2007, *Beian împotriva României*, pct. 37; Hotărârea din 27 ianuarie 2009, *Ștefan și Ștef împotriva României*, pct. 32 și 33).

68. Pe de altă parte, sub aspectul clarității normei a cărei interpretare unitară se solicită, dispozițiile invocate nu sunt suficiente de explicite, fiind posibile cel puțin două interpretări, astfel că problema de drept sesizată reprezintă o chestiune de o dificultate suficient de mare pentru a reclama o rezolvare de principiu pe calea hotărârii prelabile.

69. În considerarea argumentelor expuse se constată că cerința esențială privind existența unei chestiuni de drept are în vedere o problemă de drept reală, dificilă, care privește interpretarea diferită a textelor de lege invocate.

70. Cu privire la cerința *noutății*, analiza conținutului art. 519 din Codul de procedură civilă relevă faptul că noutatea chestiunii de drept ce face obiectul întrebării prelabile reprezintă o condiție distinctă de aceea a nepronunțării anterioare a Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra respectivei chestiuni de drept ori de cea a inexistenței unui recurs în interesul legii aflat în curs de soluționare cu privire la acea problemă de drept.

71. Așa cum Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a decis în jurisprudența sa anterioară (*Decizia nr. 4 din 14 aprilie 2014*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 16 iunie 2014; *Decizia nr. 41 din 21 noiembrie 2016*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 115 din 10 februarie 2017 etc.), cerința *noutății* este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în reglementări recent intrate în vigoare, iar instanțele nu i-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial.

72. Totodată, cerința *noutății* ar putea fi reținută ca îndeplinită și în cazul în care, deși norma nu este foarte recentă, în privința sa s-ar impune anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, ale unei norme legale mai vechi (ipoteza așa-zisei reevaluări a interpretării normei).

73. În speță, se observă, pe de o parte, că nu a avut loc depășirea stadiului unei practici judiciare incipiente (față de numărul redus de hotărâri identificate prin cercetarea jurisprudenței) și că este în curs de conturare o practică judiciară în legătură cu chestiunea de drept ce face obiectul sesizării, din această perspectivă cerința *noutății* fiind îndeplinită.

74. Pe de altă parte, deși textul legal în discuție datează din anul 2002, fiind ratificat printr-o lege adoptată în anul 2005 (Legea nr. 3/2005), aplicarea sa redusă până la momentul sesizării, precum și necesitatea reevaluării sale conturează, de asemenea, îndeplinirea cerinței *noutății* problemei de drept ce face obiectul sesizării.

75. În plus, apariția Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 81/2021, prin introducerea prevederii exprese a necesității apostilării actelor prezentate A.N.C., a condus la conturarea unor opinii potrivit cărora adoptării acestui act normativ nu era obligatoriu ca înscrisurile folosite în susținerea cererilor de acordare sau redobândire a cetățeniei române să fie apostilate.

X.2. Cu privire la fondul chestiunii de drept supuse dezlegării

76. Astfel cum arată instanța de trimitere, problematica interpretării prevederilor art. 13 și art. 40 alin. (2) din Tratatul dintre România și Ucraina apare în cadrul procedurii prevăzute de art. 11 din Legea nr. 21/1991.

77. Potrivit prevederilor acestui act normativ, persoanele care au dobândit cetățenia română prin naștere sau prin adopție și care au pierdut-o din motive neimputabile lor sau cărora această cetățenie le-a fost ridicată fără voia lor, precum și descendenții acestora până la gradul III, la cerere, pot redobândi sau li se poate acorda cetățenia română, cu posibilitatea păstrării cetățeniei străine și stabilirea domiciliului în țară sau cu menținerea acestuia în străinătate, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. b), c) și e) din Legea nr. 21/1991.

78. Procedura acordării sau redobândirii cetățeniei române este reglementată prin capitolul III din lege, rezultând, în esență, că această procedură începe cu depunerea unei cereri adresate Comisiei pentru cetățenie, însoțită de acte care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege.

79. Comisia pentru cetățenie — entitate fără personalitate juridică din cadrul A.N.C. — verifică îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau redobândirea cetățeniei române și, în cazul în care sunt întrunite condițiile pentru admiterea cererii, stabilește, într-un termen ce nu va depăși 6 luni, programarea persoanei la interviul organizat pentru verificarea condițiilor prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. f) și g).

80. În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile cerute de lege pentru acordarea ori redobândirea cetățeniei, precum și în cazul nepromovării interviului prevăzut la art. 15 alin. (5) din Legea nr. 21/1991 ori al neprezentării, în mod nejustificat, la susținerea acestuia, Comisia pentru cetățenie, printr-un raport motivat, propune președintelui A.N.C. respingerea cererii.

81. Procedura se finalizează prin emiterea de către președintele A.N.C. a unui ordin care poate fi de acordare sau de redobândire a cetățeniei române (când se constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege) sau de respingere a cererii (în cazul în care se constată neîndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau redobândirea cetățeniei române), ordin care poate fi atacat la instanța de contencios administrativ.

82. Acesta este contextul în care a apărut problema de drept supusă interpretării.

83. Având în vedere modul de formulare a sesizării și argumentele ce transpar din opiniile jurisprudențiale, precum și din opiniile teoretice exprimate în susținerea acestora, în cauză trebuie lămurit, mai întâi, dacă în baza Convenției de la Haga este ori nu obligatorie apostilarea actelor solicitate de A.N.C. și, apoi, dacă prevederile art. 13 și 40 din Tratatul dintre România și Ucraina constituie o excepție de la obligativitatea prezentării actelor apostilate.

84. Totodată, ținând cont de distincția făcută în sesizare după cum este vorba de cereri anterioare sau ulterioare adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021, trebuie stabilit și scopul legiitorului în adoptarea acestui act normativ.

85. Privind Convenția de la Haga, trebuie amintit mai întâi că supralegalizarea și apostilarea actelor oficiale, deși reprezintă, amândouă, o procedură de atestare a autenticității sigiliilor și semnăturilor aplicate pe un act oficial de către instituția emitentă, în vederea recunoașterii formale a actului de către autoritățile altui stat, și au ca efect juridic atestarea autenticității unui act oficial din punct de vedere formal, sunt totuși proceduri distincte.

86. Ceea ce diferă sunt statele în care sunt utilizate documentele, dar și instituțiile care aplică apostila și, respectiv, efectuează supralegalizarea.

87. Astfel, în cazul actelor oficiale străine care urmează a fi utilizate în România, supralegalizarea presupune parcurgerea mai multor operațiuni, într-o anumită ordine, respectiv: o procedură internă de avizare a actului oficial străin de către autoritățile locale competente, supralegalizarea de către Ministerul Afacerilor Externe al statului emitent, supralegalizarea de către misiunea diplomatică/oficiul consular român acreditat în statul emitent sau, în mod alternativ, de către misiunea diplomatică/oficiul consular străin acreditat în România și, în fine, supralegalizarea de către Ministerul Afacerilor Externe Român.

88. Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării, adoptată la Haga la 5 octombrie 1961, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 408 din 26 august 1999, a avut rolul de a înlocui, pentru statele semnatare, procedura mai anevoioasă a supralegalizării cu procedura apostilării.

89. În consecință, Convenția de la Haga nu suprimă cerința oricărei forme de legalizare, cum se apreciază în unul dintre punctele de vedere teoretice expuse în susținerea primei opinii jurisprudențiale, ci doar înlocuiește, pentru statele semnatare, cerința supralegalizării, care se obține cu o procedură destul de complicată, cu procedura mult mai facilă a apostilării.

90. Acest aspect rezultă atât din preambulul Convenției, cât și din cuprinsul art. 2 din aceasta, unde, după ce se arată că fiecare stat contractant scutește de supralegalizare actele cărora li se aplică această convenție și care urmează să fie prezentate pe teritoriul său, precizează, în teza finală, că „Supralegalizarea, în sensul prezentei convenții, are în vedere

numai formalitatea prin care agenții diplomatici sau consulari ai țării pe teritoriul căreia actul urmează să fie prezentat atestă veracitatea semnăturii, calitatea în care a acționat semnatarul actului sau, după caz, identitatea sigiliului și a ștampilei de pe acest act”.

91. Totodată, art. 3 din Convenție stipulează că singura formalitate care ar putea fi cerută pentru a atesta veracitatea semnăturii, calitatea în care a acționat semnatarul actului sau, după caz, identitatea sigiliului sau a ștampilei de pe acest act este aplicarea apostilei, eliberată de către autoritatea competentă a statului din care emană documentul.

92. Din aceste prevederi rezultă că regula este aceea că, deși suprimă cerința supralegalizării, Convenția de la Haga consacră obligativitatea apostilării actelor străine încheiate într-un stat semnatar al Convenției și prezentate autorităților altui stat semnatar.

93. Trebuie precizat că România a aderat la Convenția de la Haga prin Ordonanța Guvernului nr. 66/1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 408 din 26 august 1999, iar Ucraina a aderat la aceeași convenție la data de 2 aprilie 2003, astfel încât ambelor le sunt aplicabile prevederile Convenției.

94. În consecință, actele oficiale întocmite pe teritoriul oricăruia dintre cele două state (România sau Ucraina) trebuie prezentate autorităților din celălalt stat având aplicată apostila instituită de art. 3 din Convenție.

95. Cum actele de stare civilă și înscrisurile care trebuie prezentate Comisiei pentru cetățenie în cadrul procedurii de soluționare a cererilor de acordare sau de redobândire a cetățeniei române sunt „documente administrative” în sensul art. 3 lit. b) din Convenția de la Haga, înseamnă că, de principiu, actele oficiale întocmite în Ucraina și prezentate A.N.C. în cadrul procedurii soluționării cererilor de acordare sau de redobândire a cetățeniei rămâne trebuie apostilate.

96. Singura excepție de la această regulă, permisă de Convenție, este prevăzută în alin. (2) al art. 3, având următorul cuprins: „*Totuși formalitatea menționată în alineatul precedent nu poate fi cerută atunci când fie legile, regulamentele sau uzanțele în vigoare în statul în care actul urmează să fie prezentat, fie o înțelegere între două sau mai multe state contractante o înlătură, o simplifică sau scutește actul de supralegalizare*”.

97. Așa fiind, în continuare trebuie stabilit dacă Tratatul din anul 2002 dintre Ucraina și România se circumscrie excepției instituite de art. 3 alin. (2) din Convenția de la Haga, adică dacă reprezintă o „*lege sau regulament în vigoare în România care înlătură, simplifică sau scutește actul de supralegalizare*”.

98. Privind acest aspect, se observă că Tratatul dintre Ucraina și România, semnat la București la 30 ianuarie 2002 și ratificat prin Legea nr. 3 din 28 februarie 2005, cuprinde strict reguli cu privire la cooperarea judiciară dintre statele semnatare, respectiv asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile.

99. Această concluzie reiese din chiar titlul Tratatului, precum și din întregul lui conținut.

100. Tot astfel, în expunerea de motive la Legea nr. 3/2005, se reiterează că, „*prin prevederile sale, Tratatul reglementează aspecte privind obiectul asistenței juridice, autoritatea competentă prin care instituțiile judiciare comunică între ele, limba folosită, recunoașterea și executarea hotărârilor*”.

101. Așadar, Tratatul nu precizează sfera de recunoaștere a tuturor actelor oficiale emise de oricare dintre autoritățile celor două țări semnatare, cum se arată în prima orientare jurisprudențială, ci stabilește strict reguli privind modalitatea prin care comunică între ele autoritățile judiciare ale celor două state.

102. Art. 1 din Tratat, invocat de instanța de trimitere în argumentarea punctului său de vedere, poartă denumirea marginală „*Ocrotirea juridică*”, și prevede că:

„*1. Cetățenii unei părți contractante se bucură pe teritoriul celeilalte părți contractante, în ceea ce privește drepturile lor*

personale și patrimoniale, de aceeași ocrotire juridică ca și cetățenii acelei părți contractante.

Această prevedere se referă, deopotrivă, la persoanele juridice înființate în conformitate cu legislația fiecăreia dintre părțile contractante.

2. Cetățenii unei părți contractante au dreptul să se adreseze liber și nestânjenit instanțelor judecătorești, Ministerului Public din România și Procuraturii din Ucraina, notarilor publici din România și notariatelor din Ucraina (denumite în cele ce urmează instituții judiciare), precum și altor instituții ale celeilalte părți contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile, pot să își susțină interesele în fața acestora, să facă reclamații și să introducă orice acțiuni în aceleași condiții ca și cetățenii acelei părți contractante.

3. Cauze civile în înțelesul prezentului tratat sunt considerate, de asemenea, cauzele familiale și cauzele comerciale”.

103. Din modul de redactare a acestui text legal reiese că stabilește chestiuni de principiu referitoare la libertatea cetățenilor unei părți contractante de a se adresa atât instituțiilor judiciare, cât și altor instituții ale celeilalte părți contractante.

104. Această libertate implică însă doar dreptul de a adresa cereri, reclamații, acțiuni, astfel cum se precizează în teza finală a art. 1 pct. 2 din Tratat, nefiind făcută vreo mențiune privind forma pe care trebuie să o îmbrace actele atașate cererii și fără a le scuti expres de la apostilare.

105. Faptul că art. 1 pct. 2 din Tratat menționează, alături de instituțiile judiciare, și „alte instituții ale celeilalte părți contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile”, nu înseamnă că și acestea ar intra în sfera instituțiilor care acordă asistența juridică prevăzută de Tratat, cât timp trimiterea la acestea se face doar în cadrul precizării instituțiilor cărora li se pot adresa cetățenii celui alt stat cu cereri sau reclamații, după cum s-a arătat.

106. În schimb, noțiunea de „asistență juridică” la care se referă Tratatul este explicată de un alt text de lege, respectiv de art. 2, care la punctul 1 prevede că instituțiile judiciare ale părților contractante își acordă reciproc asistență juridică în cauzele civile, în conformitate cu prevederile prezentului tratat.

107. Instituțiile judiciare avute în vedere de prevederile din Tratat mai sus citate sunt strict cele enumerate de art. 2 pct. 2, respectiv: instanțele judecătorești, Ministerul Public din România și Procuratura din Ucraina, notarii publici din România și notariatele din Ucraina.

108. Edificator este și art. 3 din Tratat, care reglementează „Obiectul asistenței juridice”, arătând că „Asistența juridică cuprinde îndeplinirea unor activități procesuale prevăzute de legislația părții contractante solicitate, cum ar fi audierea părților, martorilor, experților, efectuarea expertizelor, cercetărilor locale, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în cauze civile, precum și în cauze penale referitor la latura civilă, înmânarea și expedierea documentelor judiciare și extrajudiciare”.

109. Or, A.N.C. nu desfășoară activități procesuale, procedura de soluționare a cererilor de acordare sau redobândire a cetățeniei române fiind una pur administrativă.

110. În această procedură administrativă, A.N.C. nu desfășoară activități care să implice „audierea părților, martorilor, experților, efectuarea expertizelor, cercetărilor locale” și nici nu are atribuții privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în cauze civile.

111. Important pentru dezlegarea chestiunii de drept analizate este art. 6 din Tratat — „Întocmirea documentelor” — care prevede că „Actele transmise de instituțiile judiciare și de alte instituții în vederea acordării asistenței juridice trebuie să fie prevăzute cu semnătura persoanei competente și să poarte sigiliul instituției solicitante”.

112. În continuare, art. 13, a cărui interpretare se solicită, arată:

„Documentele care au fost întocmite sau certificate de instituțiile judiciare ale uneia dintre părțile contractante, prevăzute cu sigiliul și semnătura persoanei competente, au valabilitate pe teritoriul celeilalte părți contractante fără nicio altă legalizare. Aceasta se referă, de asemenea, la copiile și traducerile care sunt legalizate de instituțiile competente”.

113. Din interpretarea sistematică a prevederilor Tratatului, observând succesiunea articolelor și reluarea în cuprinsul art. 13 a aceleiași sintagme folosite și în art. 6, respectiv „documente prevăzute cu semnătura persoanei competente și cu sigiliul instituției solicitante”, rezultă cu evidență că art. 13 se referă la actele menționate la art. 6, adică exclusiv la actele transmise de instituțiile judiciare ale celui alt stat și de alte instituții în vederea acordării asistenței juridice.

114. În concluzie, doar aceste acte, transmise de instituțiile judiciare și de alte instituții din Ucraina, în vederea acordării asistenței juridice, sunt valabile pe teritoriul României fără nicio altă legalizare, nicidecum actele oficiale prezentate A.N.C. de titularii cererilor de acordare sau redobândire a cetățeniei române.

115. Referitor la pct. 2 al aceluiași text legal, acesta reglementează doar forța probatorie a actelor oficiale, fără a înlătura obligația apostilării lor în ipoteza în care sunt prezentate pe teritoriul altui stat contractant, necuprinzând vreo astfel de dispoziție derogatorie.

116. În acest context trebuie precizat că art. 49 din Tratat, intitulat „Raporturile cu alte tratate internaționale”, menționează că „Dispozițiile prezentului tratat nu aduc atingere dispozițiilor altor tratate internaționale multilaterale încheiate de părțile contractante”.

117. În același sens sunt și prevederile art. 11 alin. (1) și (2) din Constituția României, republicată, invocate în încheierea de sesizare, precum și cele ale art. 31 alin. (1) și (2) din Legea nr. 590/2003, de asemenea invocate de instanța de trimitere, dispoziții legale care nu fac decât să confirme faptul că prevederile Convenției de la Haga, astfel cum au fost analizate în precedent, sunt pe deplin aplicabile.

118. Articolul 40 pct. 2 din Tratat, supus interpretării, prevede că „pe teritoriul părților contractante se recunosc, de asemenea, fără o procedură specială, hotărârile instituțiilor de tutelă și curatelă, instituțiilor care înregistrează actele de stare civilă și altor instituții competente în cauzele civile, care prin caracterul lor nu trebuie executate”.

119. Pentru interpretarea acestui text legal trebuie observat că el este inclus în partea a doua a Tratatului, intitulată „Recunoașterea și executarea hotărârilor” și că urmează după pct. 1, care stipulează cu titlu de principiu că „Părțile contractante recunosc și execută reciproc, în condițiile prevăzute de prezentul tratat, hotărârile definitive ale instituțiilor judiciare pronunțate în cauzele civile, în cauzele penale cu privire la despăgubiri civile, inclusiv dispozițiile acestora referitoare la cheltuielile de judecată”.

120. Din lectura pct. 1 al art. 40 și din întreg conținutul secțiunii a II-a din partea a doua a Tratatului reiese că se reglementează o procedură a recunoașterii și executării de către instituțiile judiciare din unul din statele contractante a hotărârilor judecătorești pronunțate în celălalt stat contractant.

121. Art. 40 pct. 2, spre deosebire de pct. 1, menționează că sunt supuse recunoașterii reciproce și alte tipuri de hotărâri, respectiv hotărârile instituțiilor de tutelă și curatelă, instituțiilor care înregistrează actele de stare civilă și altor instituții competente în cauzele civile, care prin caracterul lor nu trebuie executate.

122. Dintre aceste hotărâri, în prima opinie jurisprudențială, precum și în punctul de vedere al instanței de trimitere, se consideră că din moment ce în procedura prevăzută de art. 11 din Legea nr. 21/1991 A.N.C. analizează acte de stare civilă (certificate de naștere, certificate de căsătorie, certificate de deces) în vederea determinării unor legături de descendență între solicitanții cetățeniei române și ascendenții acestora, s-ar putea considera că A.N.C. face parte fie din categoria „instituțiilor care înregistrează actele de stare civilă”, fie a „altor instituții ale celeilalte părți contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile”, prevăzute de art. 40 pct. 2 din Tratat.

123. Această opinie nu ține însă cont de scopul și obiectul părții din Tratat din care face parte art. 40 alin. (2), respectiv strict recunoașterea reciprocă și executarea hotărârilor pronunțate pe teritoriul celui alt stat contractant, în timp ce A.N.C. nu este implicată într-o astfel de procedură.

124. Documentele administrative necesare a fi prezentate în cadrul procedurii prevăzute de art. 11 din Legea nr. 21/1991 nu sunt „înregistrate” de A.N.C., ci sunt doar examinate de aceasta pentru soluționarea cererilor de acordare sau redobândire a cetățeniei române, neintrând așadar sub incidența prevederilor art. 40 alin. (2) din Tratat.

125. Nu se poate considera nici că A.N.C. face parte din categoria „altor instituții ale celeilalte părți contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile”.

126. Interpretând gramatical noțiunea de „cauză”, se observă că aceasta este sinonimă cu cea de „proces”, iar soluționarea unui proces civil este în competența instanțelor de judecată prevăzute de lege.

127. În schimb, din cuprinsul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 5/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 93 din 10 februarie 2010, rezultă că A.N.C. a fost înființată ca o instituție publică de interes național, cu personalitate juridică, care asigură aplicarea procedurii legale de acordare, redobândire, renunțare și retragere a cetățeniei române.

128. Procedura desfășurată în fața A.N.C., astfel cum este reglementată de Legea nr. 21/1991, este o procedură administrativă de soluționare a cererilor de dobândire/redobândire a cetățeniei române, care nu are caracter jurisdicțional, nu se desfășoară în condiții de contradictorialitate și nu se finalizează prin emiterea unei hotărâri, în sensul art. 40 alin. (2) din Tratat, care să fie susceptibilă de a fi recunoscută pe teritoriul celui alt stat contractant.

129. Această concluzie nu este contrazisă de faptul că, așa cum se arată în una dintre opiniile jurisprudențiale, în contextul în care, în fața instanțelor judecătorești, sunt valabile, fără vreo altă certificare/apostilare, conform art. 1 alin. (2), art. 13, art. 40 alin. (2) din Tratatul dintre România și Ucraina, hotărârile instituțiilor de tutelă și curatelă, instituțiilor care înregistrează actele de stare civilă și altor instituții competente în cauzele civile, atunci s-ar impune interpretarea că și cu ocazia procedurii ce a ocazionat emiterea actului administrativ contestat în fața instanțelor judecătorești ar fi incidentă aceeași regulă.

130. În realitate, deși ordinul de respingere a cererii de acordare sau redobândire a cetățeniei române poate fi atacat în instanță, potrivit legii, totuși, cu ocazia soluționării acțiunii având un astfel de obiect, instanța de contencios administrativ verifică legalitatea ordinului strict pe baza înscrisurilor depuse în fața A.N.C. și avute în vedere de aceasta la emiterea actului atacat.

131. Față de acestea, se conchide, răspunzând aspectului analizat, că nici prevederile art. 13 și nici cele ale art. 40 din Tratatul dintre Ucraina și România nu se circumscriu excepției instituite de art. 3 alin. (2) din Convenția de la Haga, nereprezentând „o lege sau regulament în vigoare în România care înlătură, simplifică sau scutește actul de supralegalizare”.

132. Cât despre Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2021, trebuie observat că, prin aceasta, s-a modificat și completat Legea cetățeniei române nr. 21/1991, introducându-se un nou articol, respectiv art. 151, cu următorul cuprins:

„Actele întocmite sau legalizate de o autoritate străină sau de un agent public străin care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau, după caz, redobândirea cetățeniei române pot fi luate în considerare numai dacă sunt apostilate de autoritățile din statul respectiv sau, după caz, supralegalizate de misiunea diplomatică sau oficiul consular al României din acel stat ori de către Ministerul Afacerilor Externe al României, pentru certificarea autenticității semnăturilor și sigiliului aplicate pe acestea”.

133. Textul de lege nou-introdus prevede astfel expres obligativitatea apostilării sau supralegalizării actelor prezentate A.N.C. pentru dovedirea îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau, după caz, redobândirea cetățeniei române.

134. Chiar dacă anterior ordonanței menționate, în Legea cetățeniei române, nu se prevedea expres obligația apostilării actelor, aceasta nu înseamnă că această formalitate nu era necesară.

135. Dimpotrivă, așa cum s-a arătat în precedent, actele prezentate A.N.C. pentru dovedirea îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau, după caz, redobândirea cetățeniei române reprezintă documente administrative în înțelesul art. 1 alin. (2) lit. b) din Convenția de la Haga și trebuie apostilate, conform art. 3 din Convenție.

136. Totodată, nu există vreo „lege sau regulament în vigoare în România care să înlăture, simplifice sau scutească aceste acte de supralegalizare”, prevederile Tratatului dintre România și Ucraina neavând acest caracter.

137. Aceste aspecte sunt întărite și de cuprinsul notei de fundamentare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021, în care, după ce se menționează că A.N.C. s-a confruntat cu situații în care într-un număr semnificativ de dosare de cetățenie au fost depuse acte de stare civilă care s-au dovedit a nu fi autentice, se arată că „(...) în acest context, trebuie arătat faptul că, deși Legea nr. 21/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu înlătură formalitatea apostilei și nici nu prevede scutirea de supralegalizare a actelor de natura celor precizate mai sus, solicitările anterior menționate ale Comisiei (de apostilare a actelor n.r.) au fost, în unele cazuri, contestate în justiție de către persoanele în cauză, unele dintre aceste cauze aflându-se pe rolul instanțelor judecătorești”.

138. Prin nota de fundamentare se concluzionează că, „întrucât absența unor prevederi exprese care să clarifice situația expusă mai sus creează premisele introducerii unor acțiuni repetitive în justiție vizând practica administrativă a Comisiei, având în vedere și riscul acordării cetățeniei române unor persoane neîndreptățite, existența unor suspiciuni asupra autenticității actelor care fac dovada îndeplinirii condițiilor prevăzute în mod imperativ de lege la acordarea cetățeniei române nu poate fi admisă, impunându-se în consecință luarea în regim de urgență a măsurilor legislative pentru asigurarea garanțiilor necesare sub acest aspect, pentru eliminarea riscurilor reprezentate de situațiile care ar putea duce la dobândirea în mod fraudulos a cetățeniei române, în baza unor documente false”.

139. Prin urmare, raportat la toate aceste considerente, dezlegarea chestiunii de drept solicitate de instanța de trimitere va fi în sensul că prevederile art. 13 și art. 40 pct. 2 din Tratatul dintre România și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile, semnat la București la 30 ianuarie 2002, ratificat prin Legea nr. 3/2005, nu sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, în Dosarul nr. 20.776/3/2021, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

Prevederile art. 13 și art. 40 pct. 2 din Tratatul dintre România și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile, semnat la București la 30 ianuarie 2002, ratificat prin Legea nr. 3/2005, nu sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul Autorității Naționale pentru Cetățenie, procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ (în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021 pentru completarea Legii cetățeniei române nr. 21/1991).

Obligatorie, potrivit art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 9 octombrie 2023.

PREȘEDINTELE COMPLETULUI

judecător **IONEL BARBĂ,**

președintele delegat

al Secției de contencios administrativ și fiscal

Magistrat-asistent,

Elena-Mădălina Ivănescu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329

C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR

și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro

Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

